

Slovesnost v spomin 40letnega vladanja Njih Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

(Dalje.)

Premotrimo še šolske razmere. Nekedaj ni bilo toliko šol, kolikor jih je sedaj, kajti takrat bilo je malo šolarjev. Kako neki to? Ker so hodili samo otroci premožnejših starišev v šolo in sploh otroci takšnih starišev, katerim je bilo kaj mari, da bi se njihovi otroci kaj naučili. Silil ni nihče nikoga v šolo. Dandanes je, hvala Bogu, vse drugače. V šolo mora vsak otrok, bodi si premožnih ali ubožnih starišev. Če le ima zdrave ude in zdrav mozeg v kosteh, Dandanes mora vsak otrok skrbeti za tiste zaklade, katerih niti rja, niti molj ne sné. Dandanes imamo, hvala Bogu, že mnogo starišev, kateri hodijo, kakor nekdanj Marko, po letu bosi, da po zimi otroke za šolo obujejo. Čast, vso čast takim starišem! Hvalo in zahvalo pa še našemu občnemu očetu, presvitlemu cesarju — postavodajalcu, ki po svojih učiteljih naše mladini iste zaklade pripravljajo! — Šolska postava, katero so naš cesar dali l. 1869., je najlepše delo Njihovo. Da se le skozi dobro, splošno izobraženje npravnost in značaj ljudstva požlahtnjuje, rekli so naš cesar vže davno.

Najdražji dar, katerega smo Avstrijanci iz cesarjevih rok prejeli, pa je „postava za občine“. Občine dobile so pravico, da si volijo občinske zastope, katerim so vse občinske zadeve izročene.

Ravno tolike vrednosti je „domovinska postava“, katera zaščituje vsakemu Avstrijancu njegovo domačijo ter preskrbi njega in njegovo obitelj, ako uboža.

A krona vsega, kar so storili naš cesar za svoje državljane, pa je „ustava in državni zakonik“. Z le-tema so presvitli cesar pokazali, kako zelo skrbijo za blagor svojih ljudstev; kajti ž njima so dovolili svojim podložnikom, da se smejo po izvoljenih zastopnikih (poslancih) postavodajstva vdeleževati.

Vse te navedene postave in dela pa so le zrnica proti temu, kar so presvitli cesar v teku 40 let za blagor svojih podložnikov storili. Vendar pa lahko samo iz teh sklepamo in uvidimo, da je cesarjeva najiskrenejša želja in da delujejo cesar z vsemi močmi, ne da bi se ozirali na svojo lastno osebo, le na to, da bi osrečili — svoje Avstrijance, svojo Avstrijo!

Ta želja pa se jim tudi mora izpolniti; za to jamčimo mi, njihovi podložniki. Z združenimi močmi dosegli bomo vse, kar človeško srce poželeti in človeške moči le doseči zmorejo. Za našega občnega očeta, presvitlega cesarja Franca Jožefa I. in za našo domovino naj velja kri in življenje! To prisegamo danes, ko slavimo 40letnico vladanja Njih Veličanstva, pred podobo cesarjevo ter kličimo iz dna naših

zvestih in udanih src, naj donijo naši klici k najvišjemu vladarju vseh svetov: „Bog ohrani, Bog obvaruj, nam cesarja, Avstrijo!“ — Živeli cesar, živela domovina!! Živio! Živio! Živio!
(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Hmelj in njegovo pridelovanje.

(Konec.)

Na večih krajih smuka se listje z zeli, nekaj iz navade, nekaj pa za to, ker se misli, da bode hmelj zato brž dozorel ali pa sploh, ker dene to bojda hmelju dobro. Ali ta misel je kriva. Listje je potrebno za to, da se češulje lepo vzrastejo, saj je listje pri drevesu to, kar so pri človeku pljuča. Listje vzprejme mnogo redilnih snovi iz zraka ter jih vdela za zel in še le take so potlej pripravne za češuljo, za njeno hrano.

Iz tega se razsodi lahko, da je smukanje listja s hmelja škodljivo, češulja je slabša in torej manj vredna. Samo tačas, če hodi za krmo prav tesno, daje se opravičiti tako smukanje in naj se opravi to delo le blizu časa, ko že hmelj dozoreva!

Trga se hmelj naj z vso skrbjo, ker na to pride veliko pri ceni, kako da se hmelj spravi. Pivar kupi, če gre za pravo, v hmelji le moko, ki je v hmelji, vse drugo nima za nj cene in zato mu ni vse eno, kaj da je v hmelji, napačne češulje, dolgi držki, kosi ovijač, listje in enako. Ako je teh reči pa v hmelji, razumeje se, da ne da za nj veliko. Kupei in pivarji imajo v tem bistre oči in dober spomin ter se izognejo tacim hmeljarjem, pri katerih se spravlja hmelj z drugo sodrgo. Naravno pa je, da pridejo vselej radi k tacim, ki imajo dobro, čisto blago. Kdor hoče tako blago, mora, kedar trga hmelj, odpraviti češulje, ki niso lepe barve, ne dobre vzrasti pa tudi take, ki so prevelike; blago prve vrste je le tedaj, če ima češulje dobre barve na celo kratkih držkih in je brez listja, ovijač itd.

Suši se hmelj na pleterkah, 1,7 metra dolgih in 0,80 metra širokih. Le-te se obesijo na vrvicah druga nad drugo, morajo pa se tako nategniti, da niso tam bolj globoke, tu pa bolj plitve, kajti tako bi se kopičile češulje v globinah in bi se torej ne sušile prav, povsod enako. Kjer je veliko hmelja, tam ga sušijo v posebnih sušilnicah, ki jih kurijo. Sušenje je važno pri hmelji, kajti sicer splesni in ni za rabo. Slabo sušenje skazi lahko najboljšo žetvo. Sušenje na pletarkah je boljše, kakor pa na diljah, najboljše pa je v sušilnicah, kajti tu se suši hmelj redno, hitro in enako na vseh platéh.

Izpoznaš pa, kedar je hmelj dovolje suh,

če se ti držaj odtrga od češulje, ako ga vslo-
čiš, in če vzameš češuljo v roko pa jo združneš,
raztegne se ti hitro, ako je dovolj suha, če pa
še ni suha, ostane ti združnjena.

Da se vzdrži hmelj, treba ga je žvepljati.
To pa se izgodéva v sušilnicah na poseben na-
čin, sicer pa ti razum daje način, kako si ga
najbolje ozvepljaš. Hmelj, ki se suši na navadni
način, skazi se po malem, kajti nek del moke
se razkroji, izgubi vonj, izpremeni se ji barva
ter se zaredijo neke gljivice. Zoper to pomaga
žvepljanje, zakaj le-to pospeši sušenje hmelja
in zabranjuje, da se ne vzredijo gljivice. Sem-
tertje se žveplja pa tudi za to, da se skažen
hmelj popravi, to je, da dobi lepo barvo ali to
ni pošteno in sploh ne pomaga, kajti kdor se
izpozna, zapazi na hmelji to brž, ko si pogleda
moko. Le-ta je še zmerom temna in nima vonja,
vsaj prijeten ni. Torej skažen ostane hmelj in
nima vrednosti.

Koliko da priraste hmelja pa tudi, koliko
da mu je cene, to je prav različno. Tako po
celem računi se v 12 letih na 2 prav dobri,
na 6 srednjih in na 4 slabe žetve. Cena pa se
ravna po tem, koliko je hmelja treba domačim
pivarnam in koliko se ga proda v tuje kraje.
V Angliji in v Ameriki se ga prideluje v časih
več, v časih manj, in naše blago je v časih
bolje, v časih slabše, tudi iz prejšnjih let ga
je še v časih kaj in torej lahko vemo, da je
cena prav različna in da se nikoli ne zna za
gotovo, kaj da je naše blago vredno.

Nikako tedaj ni prav, če se daš zapeljati,
kedar ti hmelj katero leto obilo vrže dobička,
da še odločiš več zemlje za hmelj. Kakor pri
drugih rečeh, tako je tudi pri hmelji pravilo:
Po malem, po pameti, po razsodbi gledé na
tvojo zemljo, na delalne moči in na tvojo mož-
njo — bode mogoče, da ti bode hmeljarstvo v
korist, sicer pa na izgubo. To kaže izkušnja
pri posestnikih v Zateci na Českem in v Spaltu
na Bavarskem. Tam imajo najbolje zemljo za
hmelj, toda bolj revnih ljudi ni skorej nikjer,
kakor ravno tam. To dela vedna sprememba
cene pri hmelji, sprememba, ki se ne da izra-
čuniti.

Še huje pa je, če se kmet poprime trgo-
vine s hmeljem. Tak ne spravi samo sebe na
kant, ampak tudi svoje sosede pripravi lahko
v največjo škodo. Nevarna je kupčija vsaka,
najnevarniša pa je kupčija s hmeljem.

Sejmovi. Dne 7. julija v Vojniku, v Kapli
in v Oplotnici. Dne 9. julija pri sv. Juriji na
Pesnici, pri sv. Emi pri Podčetrtku, v Lembergu
in v Pišecah.

Dopisi.

Iz Ormoža. (Mestne volitve.) Volitve
v zastop našega mesta se bližajo, ter se bodo,

ako ne bode kaj posebnega v zmes prišlo, v
kakah šestih tednih vršile. Nasprotniki delajo
na vse kriplje, kajti strah jih obdaja, če po-
mislijo, da bi bilo le mogoče, da edino, kar še
imajo v rokah, zastop Ormoški, zgubijo. In uboga
požarna bramba! Vaje se vrše za vajami pa
„kneipe“, kjer jim občinski pisar in „aichmei-
ster“ Gedlička prediguje, da morajo požarni bram-
bovei biti složni, da morajo voliti samo nem-
ške može, kajti Ormož je nemško mesto in mora
kot tako ostati, nikakor pa se ne smejo „slo-
venskim vsiljencem“ udati. Ormoška požarna
bramba je prestopila društvene namene ter je
postala politično društvo, na kar opozarjamo
naše politične oblasti. Veseli nas pa, da se naj-
dejo možje, ki se vedó moško in odločno ter
da se ne vdajo nobeni sili. Pri eni takšni
„kneipi“ je bil tudi g. Kovačič, posestnik in
sodar v Ormoži. On je bil tudi ud požarne
brambe. Ko je Gedlička prebral poziv do po-
žarnikov, da morajo nemško voliti, je g. Mar-
tine rekel: „Kdor obeča, da bode nemški volil,
naj ustane“. In glej, vsi razun g. Kovačiča, so
ustali, on je obsedel. Zdajci pa so vsi na-nj
šli, ga suvali itd. Ali on ni imel straha, am-
pak bil je miren med divjaki ter je rekel: „Po-
žarno društvo ni politično društvo, ono ne sme
ne nemško, ne slovensko, ampak občno biti, jaz
si le dam povelja davati pri požarni brambi,
nikakor pa ne, kako da bi moral voliti. Jaz
sem Slovenec in ostanem Slovenec“. Gedlička
povdarja, da je „feuerwehr“ „deutsches insti-
tut“, na to pa g. Martine g. Kovačiču reče:
„Ker se z nami ne strinjate, pridite k meni,
da svoj izstop prijavite“, a g. Kovačič se mu
je moško odrezal, da njemu ni treba k nikomu
iti. on je neodvisen mož in očitno pred vsem
prijadi svoj izstop, ker ne more dalje biti ud
takemu strankarskemu društvu. To je možato
postopanje, in priporočali bi to postopanje v
posnemanje tistim Ormožancem in Hardečanom,
ki so še sedaj udje tega nemškega političnega
društva. Vsled tega vže zdaj opozarjamo vse
volilce posebno pa naše gospode poverjenike,
da ob pravem času delujejo, volilcem potreben
poduk dajo ter jih opozorijo na važnost te vo-
litve. Vsi morajo priti na dan volitve in zmaga
naša bode sijajna, in celi Štajar bode zaklical:
„živio in slava“ zavednim volilcem ormoškim.
Toraj bodite oprezni in pazite, da nam satan
ne poseje ljulike med pšenico.

Iz Vitanja. (Odlikovanje.) Prav gin-
ljiva slovesnost se je te dni obhajala v našem
trgu. Našemu občespoštovanemu gospodu Jož.
Lautnerju, daleč na okrog slovečemu zdravniku,
je podelilo Njegovo Veličanstvo v priznanje nje-
govih zaslug na zvestem opravljanji njegovega
trudapolnega zdravniškega posla, pa tudi za-
radi zaslug, ki si jih je sivi starček pridobil
kot večleten župan Vitanjski — zlati križec.